

FILHARMONIA
KALISKA 50 LAT

Dyrektor Ruben Silva

Sezon jubileuszowy 2024/2025

KONCERT SYMFONICZNY

PAMIĘCI

MARII
DĄBROWSKIEJ

2024
ROK
MARI DĄBROWSKIEJ
W KALISZU

Kalisz

Wydarzenie pod honorowym patronatem
Krzysztoana Kinastowskiego Prezydenta Miasta Kalisza

11 października 2024 r. / godz. 19:00
Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

KONCERT SYMFONICZNY

PAMIĘCI MARIII DĄBROWSKIEJ

Krzysztof Jakowicz – skrzypce

Ruben Silva – dyrygent
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Johann Sebastian Bach
Koncert brandenburski nr 3 G-dur BW V 1048

Wolfgang Amadeus Mozart
Koncert skrzypcowy nr 5 A-dur K. 219 (Turecki)

Ludwig van Beethoven
Symfonia nr 8 F-dur op. 93

Gdyby chcieć wskazać trzech najwybitniejszych kompozytorów w dziejach muzyki, wielu z nas z pewnością wybrałoby Bacha, Mozarta i Beethovena. I choć historia sztuki dźwięków obfituje w jeszcze inne wybitne osobowości, to właśnie oni w wyjątkowy sposób skupiają na sobie od dziesięcioleci

uwagę tak słuchaczy, jak i wykonawców. Program koncertu wypełniony w całości ich muzyką, powierzoną wytrawnym interpretatorom, powinien być więc dla melomanów nie tylko nie lada atrakcją, ale i jednocześnie gwarancją duchowych przeżyć najwyższego lotu.

” *Bach miał zawsze rację - nawet jeśli muzycy jego czasów nie chcieli tego przyznać.*

Nicolaus Harnoncourt

Słuchając dzieł wielkiego Jana Sebastiana trudno nie zgodzić się ze zdaniem jednego z pionierów historycznego wykonawstwa – wszystko wydaje się być w nich na swoim miejscu, skonstruowane z zegarmistrzowską precyzją, ale i wirtuozowskim polotem. Choć, rzeczywiście, współcześni formułowali wobec nich kuriozalne zarzuty – „nadęte”, „powikłane” – to jednak dziś nikt nie odważy się głosić takich sądów, chyląc czoła przed ich niezaprzeczalną genialnością. Dotyczy to również *Koncertów brandenburskich*, wchodzących w skład jednego z najpopularniejszych zbiorów Bacha.

Owe sześć koncertów, podarowanych w 1721 roku margrabiemu brandenburskiemu Christianowi Ludwigiowi, reprezentuje typ *concerto grosso*. Jest to jednak na wskroś oryginalne potraktowanie tego gatunku,

kładące podwaliny pod nowoczesną orkiestrację. Pierwotny tytuł *Concerts avec plusieurs instruments* wskazuje na wielość wykorzystanych w tych utworach instrumentów – i rzeczywiście, każdy posiada inną grupę *concertino*, a więc solistów. W *III Koncercie G-dur* BWV 1048 odnajdujemy wyłącznie smyczki i basso continuo. W skrajnych częściach prowadzą one między sobą efektowny, polifoniczny dialog w tempie allegro. Zaskakujący jest środkowy odcinek, który powinien być ogniwem powolnym, o wyrazistej melodyce kantylenowej. Tymczasem Bach ogranicza go do dwóch akordów, kończących coś, czego w zapisie nie ma... Aby zachować proporcje formy, a zapewne i uszanować intencje kompozytora, wykonuje się więc niekiedy w tym miejscu krótką improwizację na skrzypcach lub klawesynie.

” *Przy forte zawsze wraca muzyka turecka, co wprowadza klimat takiego podniecenia, że nikt na pewno nie zaśnie, nawet jeśli przez całą noc nie zmrużył oka.*

Wolfgang Amadeusz Mozart

Korespondencja Wolfganga Amadeusza Mozarta z jego ojcem Leopoldem jest dziś istotnym źródłem wiedzy nie tylko o życiu, lecz przede wszystkim o muzyce wielkiego kompozytora. Powyższy cytat

pochodzi z listu, w którym syn relacjonuje pracę nad operą *Urowadzenie z Seraju* – najbardziej „tureckim” ze wszystkich jego dzieł. Tureccyzna, bardzo modna w XVIII-wiecznej Austrii, kojarzona głównie z gło-

szą, janczarską muzyką, pojawia się również u Wolfganga kilkakrotnie, a pierwszy raz w tak wyrazisty sposób w *Koncertie skrzypcowym A-dur* K. 219 z 1775 roku. Niestety, obaj Mozartowie przebywali wówczas w rodzinnym Salzburgu i nie pisywali do siebie listów, w związku z czym, niewiele mamy dziś informacji o okolicznościach powstania tak tego koncertu, jak i czterech wcześniejszych, przeznaczonych na ten sam instrument. Najprawdopodobniej kilkunastoletni kompozytor stworzył je z myślą o sobie jako wykonawcy, grał bowiem świetnie na skrzypcach, wykształcony gruntownie, także i w tym aspekcie, przez ojca. Wiolinistyczne fascynacje młodzieńca wzrosły jeszcze po podróży do Włoch, a obowiązki koncertmistrza w orkiestrze arcybiskupiej obligowały go

do dostarczania zespołowi i sobie samemu nowego, atrakcyjnego repertuaru.

W dwóch pierwszych częściach *Koncert A-dur* prezentuje cechy typowego dzieła wirtuozowskiego z tego okresu. *Allegro aperto*, choć wprowadzone w partii solowej zaskakująco liryczną melodią, eksponuje przede wszystkim brawurowy popis, zwieńczony improwizowaną cadencją. *Adagio* to jedna z mozartowskich „arii bez słów”, z giętką, efektownie ornamentowaną kantyleną. W finałowym rondzie pojawia się wreszcie styl turecki, jednak owe ekspresyjne, żywiołowe i barwne orientalizmy kompozytor oplata zwiewnym i eleganckim menuetem, zakończonym w ostatnim refrenie w zaskakujący sposób, niknącą w piano efemeryczną melodią.

” *Robisz na mnie wrażenie człowieka o kilku głowach, kilku sercach i kilku duszach.*

Joseph Haydn

Ludwiga van Beethovena kojarzymy zazwyczaj z geniuszem, powołującym do życia potężne i wzniosłe dźwiękowe światy. Tak było w istocie, o czym przekonują dzieła pokroju *IX Symfonii*, *Missa solemnis* czy *Fidelia*. Ale, jak słusznie zauważył Haydn, Beethovenów było w istocie kilku, w tym także ten o pogodnym obliczu, dowcipny i skory do zabawy – taki, jaki spogląda na nas spośród nut *VIII Symfonii F-dur* op. 93.

Utwór powstawał w latach 1812–14, w czasach wyjątkowo ciężkich dla kompozytora. Na skutek wojen napoleońskich Austria pograżyła się w głębokim kryzysie ekonomicznym, a Beethoven, pozbawiony wsparcia możliwych protektorów, popadł w autentyczną biedę. Wydaje się więc, że owa radosna, wręcz żartobliwa symfonia była dla niego swego rodzaju remedium, odreakowaniem trudnej sytuacji życiowej.

Charakter utworu przenosi nas w czasy Haydna i Mozarta, co potwierdza lekka fak-

tura oraz powrót w części trzeciej do już nieco niemodnego menueta. Ową lekkość uwypukla również brak w cyklu wolnego ogniwa. Zamiast niego, jako drugą część kompozytor wprowadził *Allegro scherzando*, będące swoistym muzycznym żartem. Choć nie mamy pewności, wiele jednak wskazuje na to, że Beethoven czyni tu ukłon w stronę wynalazku swojego przyjaciela Johanna N. Mälzla – chronometru muzycznego, protoplasty metronomu, pozwalającego wreszcie na precyzyjne ustalenie tempa, w jakim należy wykonywać muzykę. Rytmiczne akordy instrumentów dętych, przypominają tykanie owego urządzenia, które tak przypadło do gustu artyście, nieznoszącemu najdrobniejszego zniekształcania jego dzieł. Pełne polotu są również części skrajne – pierwsze *Allegro vivace e con brio* i czwarte *Allegro vivace* – spinające klamrą tę najkrótszą spośród symfonii wielkiego mistrza.

Tekst Witold Paprocki

Krzysztof Jakowicz

Wybitny polski skrzypek, wysoko ceniony przez Witolda Lutosławskiego, który powierzał artyście polskie praproykowania swoich utworów skrzypcowych (*Łańcuch II*, *Partita w wersji z orkiestrą*, *Subito*). Krzysztof Jakowicz wykonywał je również pod batutą kompozytora w ważnych centrach muzycznych świata. Ukończył studia wioolinistyczne pod kierunkiem takich mistrzów, jak Tadeusz Wroński, Josef Gingold, Eugenia Umińska, János Starker, Henryk Szeryng. Laureat III nagrody i nagrody specjalnej Henryka Szerynga podczas Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu (1962). Brał udział w wielu cieszących się światową renomą festiwalach: Warszawska Jesień, Berliner Festspiele, Muzyka w Starym Krakowie, Festiwale w Edynburgu, Londynie, Szlezwiku–Holsztynie, Bregencji i in. Koncertował ze słynnymi orkiestrami, m.in. z English Chamber Orchestra, Israel Philharmonic, Wiener Symphoniker, Orquesta Nacional de España, WDR Sinfonieorchester Köln, BBC Scottish Symphony, Orchestre National de France, Polską Orkiestrą Kameralną, Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia, Sinfonią Varsovią, Orkiestrą Kameralną Polskiego Radia Amadeus. W ciągu wielu lat swojej kariery współpracował z wybitnymi artystami różnych generacji, takimi jak Riccardo Chailly, Jerzy Semkow, Pinchas Steinberg, Kazimierz Kord, Jerzy Maksymiuk, Jacek Kasprzyk, Tadeusz Strugała, Marek Pijarowski, Agnieszka Duczmal, Bronisław Gimpel, Władysław Szpilman, Krystyna Borucińska, Jakub Jakowicz, Marcin Zdunik, Tsuyoshi Tsutsumi, Robert Morawski, Waldemar Malicki, Daniel Olbrychski i wielu innych. Został uhonorowany licznymi nagrodami i wyróżnieniami, w tym nagrodą Orfeusz (1986) za wykonanie Łańcucha II Lutosławskiego podczas Warszawskiej Jesieni, Diapason d'Or za utrwalenie fonograficzne tego utworu i Fryderyk (1996) za nagranie Partity Lutosławskiego. Otrzymał również nagrodę Związku Kompozytorów Polskich za wielokrotne wykonania dzieł muzyki współczesnej, a ponadto wiele odznaczeń państwowych. W 2015 roku uhonorowano go Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”. Był przez kilkadziesiąt lat profesorem obecnego Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, także gościnnym profesorem Soai University w Osace. W dyskografii artysty, obejmującej kilkadziesiąt płyt, znajdziemy rejestracje Sonat i Partit Bacha, 4 koncertów Mozarta, koncertu Brahmsa, III Koncertu Bacewicz, Czterech pór roku Vivaldiego i in., a także nagranie, na którym prezentowane jest brzmienie 15 instru-

mentów wykonanych przez polskich lutników. Krzysztof Jakowicz zapraszany jest do jury prestiżowych konkursów skrzypcowych, m.in. im. N. Paganiniego w Genewie, im. H. Wieniawskiego w Poznaniu, im. T. Wrońskiego w Warszawie, im. O. Krysy we Lwowie. Artysta gra na instrumencie włoskim, подарowanym mu przez jego mistrza prof. Tadeusza Wrońskiego.

Ruben Silva

Dyrektor Filharmonii Kaliskiej. Ukończył Akademię Muzyczną F. Chopina w Warszawie. Laureat wielu konkursów dyrygenckich. Odznaczony przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi za całokształt osiągnięć artystycznych (2012). Dyrygował orkiestrami na całym świecie, dokonał wielu prawykonań światowych dzieł współczesnych kompozytorów polskich oraz licznych nagrań archiwalnych polskiej muzyki XIX, a także XX i XXI wieku. Był dyrektorem artystycznym Opery Wrocławskiej, Opery Krakowskiej, Filharmonii Koszalińskiej, kier. muz. Teatru Wielkiego w Łodzi. Od 1983 do 2018 roku związany z Warszawską Operą Kameralną, od 2013 roku był jej dyrektorem artystycznym. W 2017 roku był dyrygentem Polskiej Opery Królewskiej w Warszawie. Był dyrektorem naczelnym i artystycznym Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku (2018–2021). Prowadził kilkadziesiąt premier operowych, operetkowych i musicalowych w wielu polskich i europejskich teatrach. We wrześniu 2024 r. z okazji jubileuszu 40-lecia pracy artystycznej został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

FILHARMONIA KALISKA

Ruben Silva – pierwszy dyrygent

Skład orkiestry

Skrzypce

Jakub Śmigielski – koncertmistrz,
Aleksandra Gluch – koncertmistrzyni,
Andrzej Stańczyk – zastępca koncertmistrza,
Izabela Garyantesiewicz – prowadząca grupę II
skrzypiec, Kamila Śmigielska – lider,
Beata Dobak, Jacek Fabiniak, Arkadiusz Hylewski,
Małgorzata Kozera, Paweł Kulczycki,
Heghine Mkrtchyan, Natalia Pawiowska,
Maria Sienkiewicz-Chrześcijanek,
Aleksandra Śmieja, Irena Świątek, Irena Piechota

Altówki

Barbara Krawczyk – prowadząca grupę,
Szymon Pótorak – zastępca prowadzącej grupę,
Aleksandra Kwieciak, Katarzyna Niemczyk,
Patriciu Cristian Pitis, Anna Zakrzewska

Wiolonczele

Joanna Bara – koncertmistrzyni,
Piotr Łyszczorz – koncertmistrz,
Adrianna Ciemińska, Bartłomiej Fromm,
Luba Galas, Iwona Gorgol

Kontrabasy

Radosław Maniak – prowadzący grupę,
Maria Szymkiewicz – zastępczyni prowadzącego
grupę, Konstantin Kniazyszczce, Tobiasz Michna

Flety

Zuzanna Borowiecka, Sonia Kusiak, Izabela Lewek

Oboje

Barbara Jamroziak, Katarzyna Kulczycka,
Paweł Synkiewicz

Klarnety

Piotr Lewek, Marek Maciejewski,
Bartłomiej Dobrowolski, Jacek Piekielny

Fagoty

Nikodem Antosik, Henryk Jamroziak,
Jacek Płóciennik

Waltornie

Włodzimierz Galas, Katarzyna Kwiatkowska,
Marek Kubera, Katarzyna Karpińska,
Aleksander Staryniec

Trąbki

Mikhail Bachyla, Krzysztof Kwiatkowski,
Wojciech Musiał, Jakub Spychaj

Puzony

Przemysław Chmielewski, Olof Knochenhauer,
Tomasz Banasiak, Maciej Chyży

Instrumenty perkusyjne

Bartosz Bindel – kierownik sekcji perkusji,
Romuald Boguszewicz

Inspektor orkiestry

Patriciu Cristian Pitis

Bibliotekarze

Jacek Fabiniak, Jacek Piekielny

Muzycy gościnni

Andrzej Henryk Bączyk – klawesyn

Zapraszamy na koncert symfoniczny
**Koncert Papieski z okazji Dnia Papieża
św. Jana Pawła II**

18 października 2024 / 19:00

Kościół Garnizonowy w Kaliszu, ul. Kolegialna 2

Roman Perucki – organy
Magdalena Witczak – sopran

Marek Wroniszewski – dyrygent
**Orkiestra Symfoniczna
Filharmonii Kaliskiej**

Witold Paprocki – prowadzenie

Romuald Twardowski
Tryptyk Mariacki

Francis Poulenc
Koncert organowy g-moll FP 93

Antonio Vivaldi
Motet *In furore iustissimae irae*,
RV 626 (Motet)

Wolfgang Amadeus Mozart
Motet *Exsultate, jubilate; Alleluja*

Dołącz do nas!

 @Filharmonia.Kaliska

 filharmonia_kaliska

Filharmonia Kaliska

Instytucja Kultury Miasta Kalisza
al. Wolności 2, 62-800 Kalisz
tel. 62 767 64 90
www.filharmoniakaliska.pl

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Aula im. prof. J. Rubińskiego WPA UAM w Kaliszu
ul. Nowy Świat 28-30

Bilety:
normalny: **45 zł**
ulgowy: **30 zł**

Bilety do nabycia w sprzedaży
internetowej oraz w kasie
Filharmonii Kaliskiej przy al. Wolności 2,
tel. 62 757 07 48, od wtorku do piątku
w godz. 12:00 do 17:00.

**W dniu 18 października 2024 r.
sprzedaż biletów bezpośrednio przed
koncertem w miejscu wydarzenia
nie będzie prowadzona. Zachęcamy
do wcześniejszego zakupu biletów.**

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Instytucja Kultury Miasta Kalisza współprowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

